

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

Μαρία Βακαλοπούλου

Περί βιβλιοθηκών, Αθήνα, Εκδόσεις ΑΓΡΑ, 1993, 257 σ.

ISBN 960-325-081-3

Πρόκειται για μια «βιβλιοφιλική και παιγιώδης ανθολογία κειμένων για βιβλιοθήκες - δημόσιες ή ιδιωτικές». Παρατίθενται κείμενα 14 συγγραφέων - 3 ελλήνων και 11 ξένων - που εμφανίζονται με την ακόλουθη σειρά:

Ι. Βερν: Η βιβλιοθήκη του «Ναυτίλου»

Α. Εμπειρικού: Στη βιβλιοθήκη του «Μεγάλου Ανατολικού»

J.L. Borges: Η βιβλιοθήκη της Βαβέλ

Ιούνιος 1968

Ο Φύλακας των βιβλίων

κ. Eco: De Bibliotheca

D.L. Sayers: Φόνος στο Πέντεμοστ

J. Roubaud: Η Βιβλιοθήκη

G. Perec: Μικρές σημειώσεις για την τέχνη και τον τρόπο να τακτοποιούμε τα βιβλία μας.

W. Benjamin: Αποσυσκευάζω τη βιβλιοθήκη μου

H. Meschonnic: Η ατέρμονη βιβλιοθήκη και τα βιβλία της

R. Bradbury: Φαρενάιτ 451

E. Ροΐδη: Η Εθνική Βιβλιοθήκη εν έτει 1880

G. de Merval: Ο ποντικός των Αθηνών

Δ. Καλοκύρη: Γαλλικά και Φλαμανδικά

W. Disney: Στη βιβλιοθήκη του θείου Σκρούτζ.

Σημειώνουμε το εξαιρετικά καυστικό κείμενο του Εμμ. Ροΐδη για την Εθνική μας Βιβλιοθήκη, το μεγαλύτερο κείμενο του συλλογής (σσ. 187-252). Είναι μία μελέτη που πρωτοδημοσιεύτηκε το 1880 και εκδόθηκε σε βιβλίο το 1913 στη σειρά των Εργων του Εμμ. Ροΐδη (1835-1904), τ. VI, Πάρεργα και παραλειπόμενα.

Ο Ροΐδης που διετέλεσε έφορος της Εθνικής Βιβλιοθήκης (1880 - 1903) «με μικρές παύσεις οφειλόμενες στις αλλαγές των κυβερνήσεων» αφιέρωσε τη μελέτη αυτή «Τω Κυρίω Τιμολέοντι Φιλήμντ βουλευτή Αττικής και Εφόρω της Βουλής».

Το κείμενο του Ροΐδη είναι πράγματι αποκαλυπτικό. Αναγνωρίζουμε όλοι μέσα στις γραμμές τις εγγενείς αδυναμίες, δείγματα της ψυχολογίας του νεοέλληνα σε τελευταία ανάλυση, που επί τόσα χρόνια αναχαίτισαν την εξέλιξη των βιβλιοθηκών στη χώρα μας με πρωτοστάτη την Εθνική Βιβλιοθήκη. Αυτό το κείμενο πρέπει να διαβαστεί από όλους όσους ασχολούνται με τις βιβλιοθήκες και φυσικά από όσους έχουν κάποια σχέση με την Εθνική Βιβλιοθήκη. Τέλος δεν μπορεί να μη σταθεί κανείς στο μικρό απόσπασμα από το ποίημα του Μπόρχες που παρατίθεται και στο οπισθόφυλλο του βιβλίου:

Η ταξινόμηση μιας βιβλιοθήκης είναι η άσκηση με ηρεμία και απλότητα της τέχνης της κριτικής.

Αυτή ή σχεδόν χειρωνακτική και καθόλου ελκυστική ενασχόληση ρουτίνας όπως συνήθως θεωρείται από τους πολλούς, μετουσιώνεται ποιητικά προς δόξαν όσων εργάζονται στις βιβλιοθήκες με αγάπη ή και ίσως με κάποιο ακατανόητο πάθος.

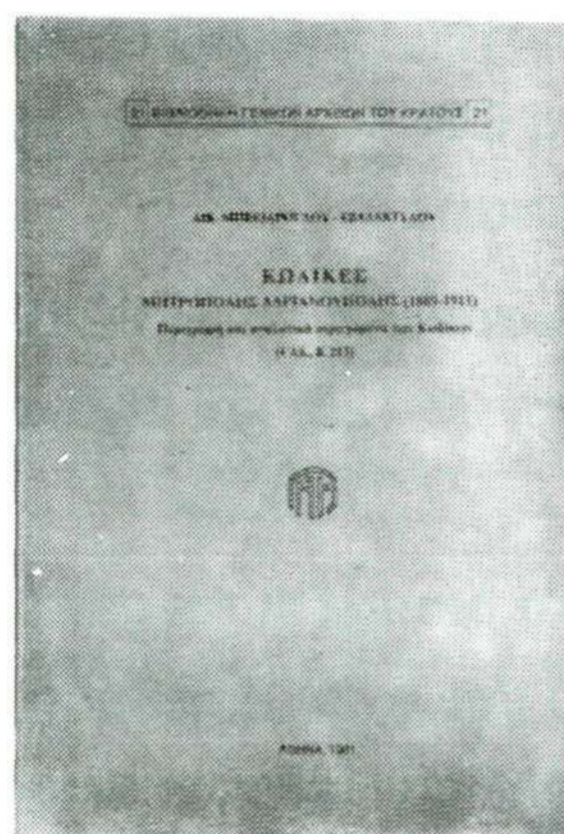

Αικ. Μπεκιάρογλου-Εξαδακτύλου,

«**Κώδικες Μητρόπολης Αδριανούπολης (1889 - 1911)**». Περιγραφή και αναλυτικά περιεχόμενα των Κωδικών (ΓΑΚ, Κ 213). Αθήνα: 1991, 104σ. (Βιβλιοθήκη Γενικών Αρχείων του Κράτους, 21) ISSN 1105-6533, ISBN 960 - 7236-00-9.

Η Ανδριανούπολη (Edirne) είναι μια πόλη σχεδόν μυθική για τους ιστορικούς και τους ιστοριοδίφες και «ποιός δεν θα 'θελε να προσθέσει στο φάκελο αυτής της ιστορίας ένα ακόμη στοιχείο; Έστω μικρό και φαινομενικά ασήμαντο». Οι τρεις κώδικες της Μητρόπολης που παρομοιάζονται σ' αυτό το δημοσίευμα των ΓΑΚ (ΑΒΕ 649, Κ 213) προέρχονται από το «Αρχείον προσφύγων αποτελούμενον εκ Μητρώων των Ανταλλαξίμων Προσφύγων των Νόμων 3372, 3389 και 4002/1927». Στους κώδικες είναι καταχωρημένα προικοσύμφωνα, διαθήκες - σε ιδιαίτερα μεγάλο αριθμό - πράξεις υιοθεσίας και θυγατροθεσίας, πληρεξούσια, εγγυητικά, πωλητήρια, εκχωρητήρια κλπ., σε γλώσσα ελληνική, γαλλική ή δίγλωσσα.

Το δημοσίευμα περιλαμβάνει επίσης λεξιλόγιο τουρκικών λέξεων, ευρετήριο κυρίων ονομάτων και πραγμάτων, βιβλιογραφία αλλά και χρονολογικό πίνακα της περιόδου στην οποία εντάσσονται οι περιγραφόμενοι κώδικες. Δυστυχώς η έκδοση έχει εξαντληθεί προ πολλού, γεγονός οπωσδήποτε κολακευτικό που αποδεικνύει βέβαια την ανάγκη της δημοσίευσης αρχειακού υλικού με τον κατάλληλο τρόπο ώστε να διευκολύνεται η έρευνα.

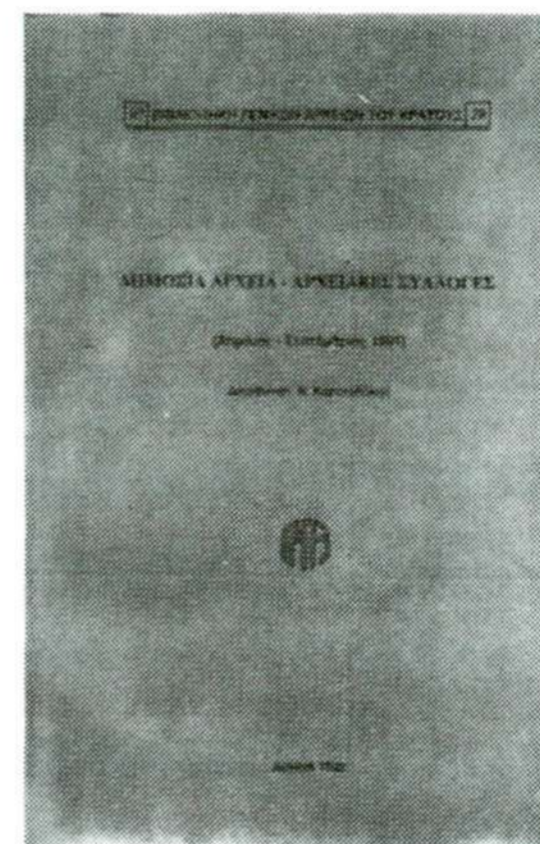
«**Δημόσια αρχεία - αρχειακές συλλογές**»

(Απρίλιος - Σεπτέμβριος 1991).

Διεύθυνση: Ν. Καραπιδάκης, Αθήνα: 1992, 141σ. (Βιβλιοθήκη Γενικών Αρχείων του Κράτους, 22) ISSN 1105 - 3275).

Το δημοσίευμα καλύπτει ένα συγκεκριμένο εξάμηνο των δραστηριοτήτων των Γενικών Αρχείων, της Κεντρικής και των Περιφερειακών Υπηρεσιών όσον αφορά στις

επισημάνσεις, προσκτήσεις και ταξινομήσεις αρχείων. Οι εργασίες των Περιφερειακών Υπηρεσιών εμπλουτίζονται και από αναφορές σε σχετικές δημοσιεύσεις που συνήθως έχουν πολύ ενδιαφέρον για την κατά τόπους ιστορία. Θα ήταν πολύ χρήσιμο, το σχετικό δημοσίευμα που φαίνεται ότι είναι και το τελευταίο - υπό τη μορφή τουλάχιστον αυτή - να αναδιαρθρωθεί έτσι ώστε να δίνεται περισσότερη πληροφόρηση ως προς τις ταξινομήσεις, τα ευρετήρια και τις σχετικές δημοσιεύσεις του προσωπικού των Γενικών Αρχείων του Κράτους.

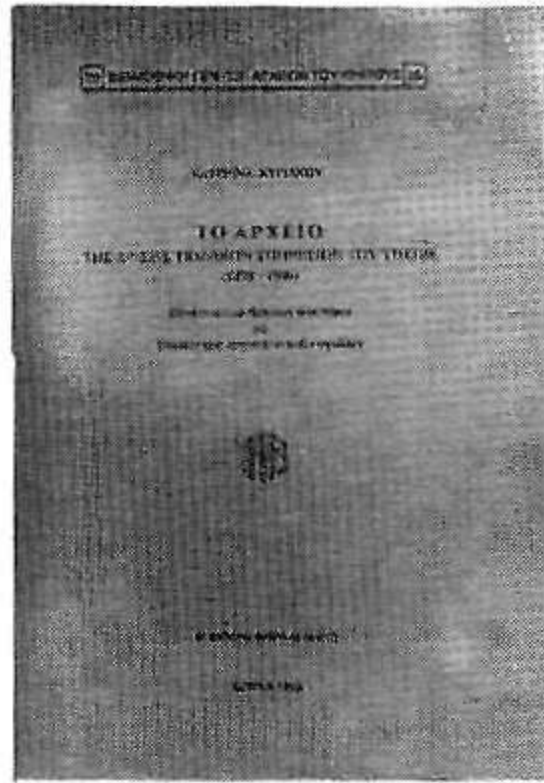
Κατερίνα Κυριακού, «Το αρχείο της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών του ΥΠΕΠΘ (1898 - 1986). Συνοπτικό αριθμητικό ευρετήριο με Παράρτημα αρχιτεκτονικών σχεδίων». Αθήνα 1993 (Β' έκδοση συμπληρωμένη) 234σ. (Βιβλιοθήκη Γενικών Αρχείων του Κράτους, 25).

ISSN 1105 - 3275, ISBN 960-7236-01-7.

Το αρχείο της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών του ΥΠΕΠΘ παραδόθηκε στα Γενικά Αρχεία το 1989. Διακρίνεται σε τρία μέρη: το **αρχιτεκτονικό** (με περίπου 5000 αρχιτεκτονικά σχέδια, στατικές, ηλεκτρολογικές μελέτες κλπ.), το **φωτογραφικό** και το **αρχείο των εγγράφων**. Πρόκειται για εξαιρετικά ενδιαφέρον αρχείο που παραδίδεται στους ερευνητές με τρόπο πολύ κατατοπιστικό μέσα από την εκτεταμένη εισαγωγή, το αριθμητικό ευρετήριο - χωριστό για κάθε ένα από τα τρία μέρη του αρχείου - τον πίνακα ονομάτων και πραγμάτων (σσ. 187-204), την παρατιθέμενη βιβλιογραφία και ένα πλούσιο παράρτημα αρχιτεκτονικών σχεδίων (σσ. 209 - 232).

Πέρα από το ενδιαφέρον που παρουσιάζει το δημοσίευμα από πλευράς αρχειακής, είναι πολύ χρήσιμο και στους ειδικευμένους ερευνητές αφού περιλαμβάνει τόσα γνωστά ονόματα αρχιτεκτόνων καθιστώντας το «μια μικρή εγκυκλοπαίδεια του είδους» όπως σημειώνεται και στον πρόλογο.

Η πρώτη έκδοση έγινε το 1992 και αποτελεί το υπ' αριθμ. 23 δημοσίευμα της Βιβλιοθήκης των Γενικών Αρχείων του Κράτους.

«Επετηρίδα των Γενικών Αρχείων του Κράτους των ετών 1991 - 1992».

Διεύθυνση: Ν. Καραπιδάκης, Αθήνα: 1993, 253σ. (Βιβλιοθήκη Γενικών Αρχείων του Κράτους, 24) ISSN 1105 - 6533.

Μια επετηρίδα, όταν δεν δημοσιεύει μόνον εκθέσεις πεπραγμένων και τεχνικές πληροφορίες για τη λειτουργία μιας υπηρεσίας αλλά επεκτείνεται σε βιβλιογραφίες και άρθρα τεκμηριωμένα, αποτελεί σημαντικό γεγονός όχι μόνο για όσους συμμετέχουν στην πορεία των Γενικών Αρχείων του Κράτους αλλά και για όσους παρακολουθούν ως παρατηρητές με ενδιαφέρον και αγωνία την εξέλιξη μιας υπηρεσίας που ξεκίνησε στις αρχές του αιώνα και κοντά στο κλείσιμό του αντιμετωπίζει την πρόκληση των καιρών σε αντιπαράθεση με χρόνια και δυσεπίλυτα προβλήματα.

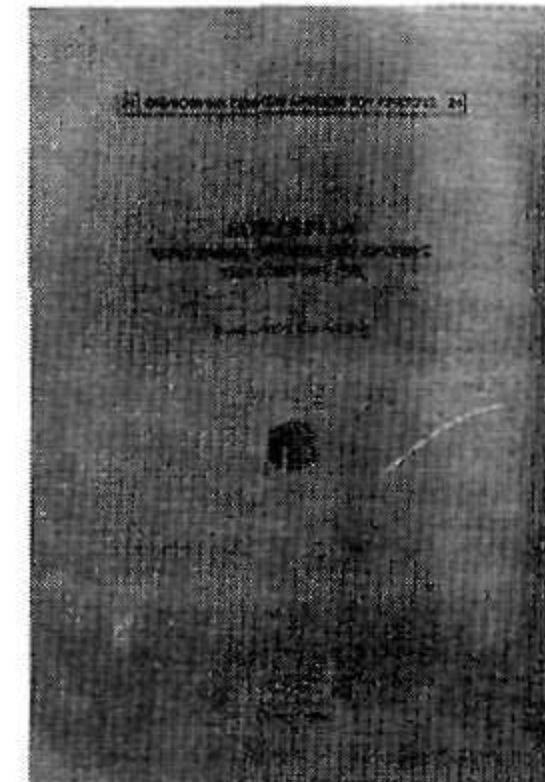
Η επετηρίδα αποτελείται από τρία μέρη:

I. Αρχειακά - Διοικητική Ιστορία: εδώ περιλαμβάνεται και η «Βιβλιογραφία της ιστορίας των Ελληνικών αρχείων (Συλλογές που διαμορφώθηκαν έως το 1954)» υπό Ν. Καραπιδάκη (σσ 77-101), σημαντικό εργαλείο έρευνας,

II. Ευρετήρια Αρχειακών Συλλογών όπου, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνεται το άρθρο «Το αρχείο της οικογένειας Τίνας Βασιλά» υπό Α. Νικοφόρου - Testone (Αρχεία Ν. Κέρκυρας), τυπικό δείγμα περιγραφής και ταξινόμησης αρχείου με ευρετήριο κύριων ονομάτων και πραγμάτων και

III. Εκθέσεις πεπραγμένων (σσ. 245 - 253), όπου γίνεται απολογισμός πεπραγμένων και σημειώνονται μελλοντικές προοπτικές. Η αλλαγή στη Δ/νη των ΓΑΚ (Φεβρουάριος 1993) έχει αναστείλει - ελπίζουμε προσωρινά - πολλές δραστηριότητες αλλά κυρίως τα δημοσιεύματα

της σειράς Βιβλιοθήκη Γενικών Αρχείων Του Κράτους. Ευχή όλων είναι τα δημοσιεύματα αυτά να συνεχιστούν, να βελτιωθούν και, ει δυνατόν, να αυξηθούν.

Παναγιώτου Παπατσώνη «Απομνημονεύματα από των χρόνων της Τουρκοκρατίας μέχρι της βασιλείας Γεωργίου Α΄».

Εισαγωγή και σημειώσεις υπό Εμμαν. Γ. Πρωτοψάλτη (τέως) Διευθυντού Γενικών Αρχείων του Κράτους. Αθήνα 1993 (Ανατύπωση) 137σ. (Βιβλιοθήκη Γενικών Αρχείων του Κράτους, 26).

Εξαντλημένο από πολύν καιρό το δημοσίευμα των Απομνημονευμάτων του Π. Παπατσώνη ανατυπώθηκε πρόσφατα (αναστατική έκδοση) αποτελώντας το 26ο και τελευταίο μέχρι στιγμής δημοσίευμα της σειράς «Βιβλιοθήκη Γενικών Αρχείων του Κράτους». Έχει σημασία να υπογραμμιστεί ότι ουσιαστικά πρόκειται για ανατύπωση του πρώτου δημοσιεύματος των ΓΑΚ που κυκλοφόρησε το 1960 - τυπώθηκε στο Εθνικό Τυπογραφείο - εγκαινιάζοντας έτσι τη σχετική σειρά.

Το βιβλίο περιέχει εισαγωγή (σσ. 1-24), έκδοση των απομνημονευμάτων (σσ. 27-128) και πίνακα κυρίων ονομάτων.

Τα απομνημονεύματα διασώζονται σε τέσσερα χειρόγραφα από τα οποία τα μεν Α και Β αλληλοσυμπληρώνονται, ενώ τα Γ και Δ αποτελούν παραλλαγές των προηγουμένων. Το χειρόγραφο Γ βρίσκεται στα Γενικά Αρχεία του Κράτους και συγκεκριμένα στη Συλλογή Βλαχογιάννη (Δ 96). Πρόκειται για απομνημονεύματα πελοποννησιακά αφού περιορίζονται σχεδόν αποκλειστικά σε γεγονότα της Πελοποννήσου. Και μια μικρή υποσημείωση: Εγγονός του Μεσσήνιου αγωνιστή και πολιτικού είναι ο γνωστός ποιητής Τάκης Παπατσώνης.

Κέντρο Ιστορίας Θεσσαλονίκης Δήμου Θεσσαλονίκης - Πολιτιστικό Κέντρο Βορείου Ελλάδος Εθνικής Τραπέζης Ελλάδος.

«Η νεότερη ιστορία της Θεσσαλονίκης και ο τύπος» επιμέλεια - διορθώσεις. Β. Γ. Σαμπανόπουλος, Θεσσαλονίκη 1993, 237 σ. ISBN 960 - 85171-4-1.

Το χειμώνα του 1991-2 ο Δήμος Θεσσαλονίκης και η Εθνική Τράπεζα διοργάνωσαν την έκθεση ιστορικών τεκμηρίων «Ημερολόγιον Θεσσαλονίκης 1912-1951. Η εποχή του μητροπολίτη Γενναδίου». Στα πλαίσια της έκθεσης εκείνης διοργανώθηκαν την άνοιξη του 1992 πέντε κύκλοι ομιλιών που παρουσιάζονται σ' αυτόν τον τόμο.

Ανάμεσα στις άλλες, εισηγήσεις όπως:

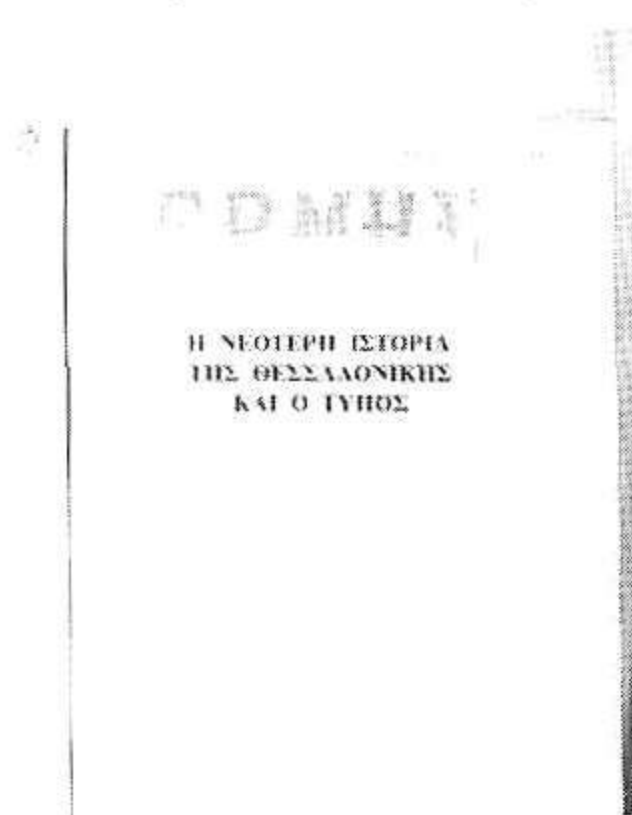
- Ο τύπος ως πηγή της ιστορίας. Η εμπειρία από την ιστορική έρευνα των εφημερίδων της Θεσσαλονίκης (Γ. Ο. Αναστασιάδης) σ. 11-28,

- Ο τύπος της Θεσσαλονίκης ως μη προσιτή πηγή της ιστορίας (Μ. Κανδυλάκης) σ. 99 - 108,

- Η θεατρική δραστηριότητα των Εβραίων της Θεσσαλονίκης (Α. Ναρ.) σ. 157-174,

- «... και τιμαί προσιταί». Η διαφήμιση στην προπολεμική Θεσσαλονίκη (Ε. Χεκίμογλου) σ. 229 - 237,

- Το περιοδικό ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΠΑΛΑΜΑΣ και η Θεσσαλονίκη (917 - 1951). Ο Γεννάδιος και η εποχή του (Α. Καραθανάσης) σ. 131-148, παρουσιάζουν πολύ ενδιαφέροντα στοιχεία για τους ερευνητές αλλά και για όσους αγαπούν βαθειά τη Θεσσαλονίκη.

Φ.Α. Δημητρακόπουλος - Γ.Α. Χριστοδούλου.

«Φύλλα εσκορπισμένα».

Τα παπαδιαμαντικά αυτόγραφα (γνωστά και άγνωστα κείμενα).

Συμβολή στην έρευνα και μελέτη της χειρόγραφης και έντυπης παράδοσης του Παπαδιαμάντη. Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 1994. 230σ. ISBN 960 - 03-1245-1.

«... κι εμείς υπήρξαμε θλιβεροί μάρτυρες του φαινομένου, πρόσωπα που κατέχουν άγνωστα χειρόγραφα του Παπαδιαμάντη να αρνούνται επιμόνως να τα παραχωρήσουν σε τρίτους προς μελέτη. Συγκεκριμένες πληροφορίες μιλούν για άγνωστα αυτόγραφα: σε Σκήτη του Αγίου Όρους, σε κατοίκους των Αθηνών, στα κατάλοιπα ορισμένων λογοτεχνών και εκδοτών και στο Αρχείο Γ. Βαλέτα. Άλλα αυτόγραφα λανθάνουν, ενδεχομένως, αλλού».

Αυτό σημειώνεται στον πρόλογο της πολύ προσεγμένης φιλολογικής δουλειάς για το έργο του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη. Είναι αυτονόητο ότι το θέμα των αυτογράφων του έχει τεράστια σημασία αφού «τα αρχεία των ανθρώπων του πνεύματος αποτελούν κεφαλαιώδεις μέγρος της εθνικής μας κληρονομιάς». Με πολλή αγάπη και ευσυνειδησία παρουσιάζονται πτυχές όπως:

- το πρόβλημα των συνδημοσιεύσεων των παπαδιαμαντικών διηγημάτων
- το Αρχείο του Αλεξάνδρου Παπαδιαμάντη
- πρόσφατες αρχειακές έρευνες
- αναλυτική περιγραφή ερευνηθέντων αυτογράφων Α. Παπαδιαμάντη.

Η έκδοση συμπληρώνεται από ευρετήριο των σωζόμενων αυτογράφων, ευρετήρια προσώπων και πραγμάτων καθώς και ένα πλούσιο επίμετρο με αλληλογραφία περί τον Παπαδιαμάντη και τα παπαδιαμαντικά και άγνωστες σελίδες του έργου του.

Στην πολύ πλούσια εκδοτική δραστηριότητα των τελευταίων ετών για τον Παπαδιαμάντη, μια προσθήκη πολύ ξεχωριστή που, όπως προαναγγέλλεται, θα έχει και συνέχεια με «την επεξεργασία επιμέρους θεμάτων για τα οποία γίνεται περιορισμένος λόγος εδώ». Η προτομή του Παπαδιαμάντη φιλοτεχνημένη από τον γλύπτη Θ. Θωμόπουλο εκ του φυσικού, που στολίζει την πλατεία Δεξαμενής με στοχασμό και μ' όνειρο, σφραγίζει το εξώφυλλο της έκδοσης που πήρε τον πολύ επιτυχημένο τίτλο της από το προοίμιο του μυθιστορήματος. **Οι έμποροι των Εθνών.**

